

2017-09-14
N2017/05714/PBB

Näringsdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Tillägg till uppdrag att utreda ytterligare undantag från krav på bygglov samt se över kraven på anmälan enligt plan- och byggförordningen (2011:338)

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att, utöver vad som framgår av regeringens beslut om uppdrag till Boverket den 16 mars 2017,

- i anslutning till uppdraget även genomföra en bred analys av frågan om domstolsprövning av de nya bygglovsbefriade åtgärder som infördes genom prop. 2013/14:127, och
- utreda förutsättningarna för att utöka byggnadsarean från 25,0 till 30,0 kvadratmeter för de idag bygglovsbefriade komplementbyggnaderna/komplementbostadshusen. I uppdraget ingår att utreda förutsättningarna för en sammanläggning och förenkling av bestämmelserna om bygglovsbefriade åtgärder för en- och tvåbostadshus enligt 9 kap. 4–4 e §§ plan- och bygglagen (2010:900) och beakta slutsatser från analysen i punkten ovan.

Boverket ska föreslå de ändringar i lag, förordning och föreskrifter som behövs med anledning av uppdraget samt beskriva konsekvenserna av genomförande av förslagen. Om andra paragrafer än ovan nämnda bedöms ändamålsenliga att ändra för att åstadkomma en sammanläggning och förenkling av de bygglovsbefriade åtgärderna ska även förslag på sådana författningsändringar inkluderas.

Boverket ska, i likhet med grunduppdraget, även inhämta synpunkter från berörda myndigheter, utredningar och andra relevanta aktörer i arbetet.

I den breda analysen ska relevanta domar särskilt beaktas. Analysen ska också innefatta tillgänglig statistik samt kvalitativ enkätundersökning och djupintervjuer eller motsvarande med landets kommuner. Enkätundersökningen ska minst innefatta frågeställningar om hur reglerna om komplementbostadshus i praktiken bidragit till bostadsförsörjningen samt ändamålsenligheten och utformningen av relevanta lag- och förordningsparagrafer. Vidare ska analysen belysa hur genomförda och föreslagna förändringar avseende undantag från krav på bygglov (enligt 9 kap. 4–4d §§ PBL) påverkar förutsättningarna att på kommunal nivå tillvarata arkitektonisk kvalitet och kulturvärden i befintliga miljöer. Analysen ska även beakta förutsättningarna för generationsmålet samt anpassning till ett förändrat klimat.

Regeringen avser att avsätta 500 000 kronor för tilläggsuppdraget för 2018. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, anslag 1:1 Bostadspolitisk utveckling, anslagspost 1 Bostadspol. utv. – del till KamK. Medlen betalas ut utgångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska lämnas senast 1 juni 2018. Medel som inte har förbrukats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast 31 december 2018. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisitioner, återbetalningar och redovisningar ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har. Medlen betalas ut under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

Tilläggsuppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 30 april 2018. Regeringen förlänger därmed också sista dagen för grunduppdragets slutredovisning till samma datum.

Bakgrund

Regeringen gav den 16 mars 2017 Boverket i uppdrag (dnr N2017/02045/PBB) att utreda ytterligare undantag från krav på bygglov samt se över kraven på anmälan enligt plan- och byggförordningen (2011:338). I uppdraget ingår att:

- utreda förutsättningarna för ett generellt undantag från kravet på bygglov för ändring av färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial på andra byggnader än en- och tvåbostadshus och tillhörande komplementbyggnader, oavsett om byggnadsdelen är värd mot en kringbyggd gård eller allmän plats,

- utreda förutsättningarna för ett generellt undantag från kravet på bygglov för montering av solcellspaneler och solfångare på byggnader,
- utreda förutsättningarna för ett generellt undantag från krav på bygglov för altaner i anslutning till en- och tvåbostadshus och föreslå en definition av begreppet altan, samt
- se över om kraven för vilka åtgärder som kräver anmälan enligt 6 kap 5 och 6 §§ plan- och byggförordningen (2011:338) är ändamålsenligt utformade och vid behov föreslå hur bestämmelserna bör justeras.

Förutsättningar för olika bygglovsbefriade byggnader i dag

Möjlighet att bygga komplementbyggnader utan bygglov för en- och tvåbostadshus har funnits sedan 1980. År 2008 utökades storleken från ursprungliga 10 kvadratmeter till 15 kvadratmeter. År 2014 tillkom bland annat möjligheten att utan bygglov uppföra komplementbyggnad/komplementbostadshus på högst 25 kvadratmeter och en tillbyggnad på högst 15 kvadratmeter. På en tomt med ett en- eller tvåbostadshus kan man, i normalfallet i dag utan bygglov sammanfattningsvis bygga $15 + 25 = 40$ kvadratmeter friliggande byggnadsarea samt 15 kvadratmeter extra bruttoarea på huvudbyggnaden.

Förutsättningarna för de bygglovsbefriade åtgärderna skiljer sig till viss del åt. Den mindre komplementbyggnaden på högst 15 kvadratmeter kan, under vissa förutsättningar, uppföras helt utan samhällets kontroll, till skillnad från de övriga uppräknade åtgärderna som kräver anmälan och startbesked innan bygget får påbörjas. Ytterligare en skillnad är att den mindre komplementbyggnaden får uppföras i alla typer av miljöer, till skillnad från de övriga åtgärderna som inte får byggas inom kulturhistoriskt värdefulla bebyggelseområden. Ett komplementbostadshus eller en tillbyggnad får inte heller uppföras i närheten av järnväg, flygplatser, övnings- eller skjutfält. Dessutom skiljer sig maxhöjderna för de olika åtgärderna åt då den mindre byggnaden får vara högst tre meter hög och den större komplementbyggnaden/komplementbostadshuset högst fyra meter.

Propositionen Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov (prop. 2013/14:127) låg till grund för de nya möjligheterna till bygglovsbefriade åtgärder som började gälla 2014. Lagrådet och flera remissinstanser kritiserade förslaget då de ansåg att det innebar en ökad rättsosäkerhet. I samband med att förslaget lämnades till riksdagen uttalade

regeringen, mot bakgrund av kritiken, att en bred analys bör göras i fråga om domstolsprövning av de nya åtgärderna (prop. 2013/14:127 s. 58).

Skälen för regeringens beslut

Bred analys

De bygglovsbefriade åtgärderna som trädde i kraft 2014 har tillämpats i ett antal domstolsavgöranden. Även viss statistik kring utfallet av de nytillkomna åtgärderna finns som visar var i landet sådana bygglovsbefriade åtgärder har anmälts för nybyggnad. Då regeringen fortsätter arbetet med förenklingar av bygglovsreglerna är det angeläget att genomföra en bred analys av genomförda förenklingar för att säkerställa ändamålsenligheten och rättssäkerheten inom området.

Sammanläggning av regler om bygglovsbefriade byggnader och möjlighet till större komplementbyggnad/komplementbostadshus

Regeringen har uppmärksammat att det komplement till bostadsbyggandet som avsågs med komplementbostadshusen inte i önskvärd omfattning kommit till stånd. En orsak till detta är att en bostad om 25 kvadratmeter är mycket begränsad. En utökning till 30 kvadratmeter skulle dock göra det mer attraktivt att bygga dessa bygglovsbefriade komplementbostadshus. Mot denna bakgrund är en utredning om möjligheterna att utöka storleken angelägen.

För att åstadkomma en utökad area för ett komplementbostadshus ser regeringen en möjlighet att lägga samman de olika bestämmelserna om bygglovsbefriade komplementbyggnader så att arean totalt får uppgå till 40 kvadratmeter (15+25) som får disponeras på valfritt sätt, dock med begränsningen att en enskild komplementbyggnad inte får göras större än 30 kvadratmeter. Eventuellt kan även arean för en bygglovsfri tillbyggnad på bostadshuset adderas till den totala arean, om det bedöms lämpligt.

Samtidigt är det viktigt att beakta de motstående intressen som bl.a. grannar representerar. I uppdraget ingår därför att redovisa hur de förslag som lämnas förhåller sig till EU-rätten och Europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Förutom en eventuell möjlighet till ett något större komplementbostadshus skulle en ändring med en eventuell sammanläggning av bestämmelserna om bygglovsbefriade åtgärder också kunna öka friheten för byggherren och göra regelverket mer överskådligt, begripligt och lättare att tillämpa.

Då Boverket redan har en pågående utredning om att utreda ytterligare undantag från krav på bygglov samt se över kraven på anmälan finner regeringen det lämpligt att lägga till även de nya uppdragen inom samma uppdrag för att på så sätt få en samlad redovisning av utredningar, analyser och förslag rörande bygglovsbefriade åtgärder.

Då tillägg och utökning av uppdraget förutsätter nya arbetsuppgifter, såsom enkätfrågor, djupintervjuer och externa träffar, samt eventuellt även extern kompetens, avser regeringen att avsätta extra resurser om högst 500 000 kronor för detta ändamål under 2018. Medlen betalas ut under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet.

Då Boverkets årliga enkät till landets kommuner redovisas först i april månad förlänger regeringen tiden för slutredovisningen av grunduppdraget med dagens tillägg till 30 april 2018 så att nu efterfrågade enkätunderlag kan samordnas med denna.

På regeringens vägnar

Peter Eriksson

Ann-Kristin Kaplan

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/DOM, L1, L6 och SSK

Försvarsdepartementet/MFI och RS

Socialdepartementet/FST

Finansdepartementet/BA, K, Kom och SFÖ

Miljö- och energidepartementet/MM, KL och EE

Näringsdepartementet/TIF, RTS, TS och SUBT

Kulturdepartementet/KL

Lantmäteriet

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Naturvårdsverket

Riksantikvarieämbetet

Statens centrum för arkitektur och design

Statens energimyndighet

Statens geotekniska institut

Sveriges Kommuner och Landsting